

ASIA**Valtiovarainministeriön menettely tietojen antamisessa eduskunnalle****KANTELU**

Kantelija pyysi tutkimaan valtiovarainministeriön virkamiesten menettelyä asiassa, josta Helsingin Sanomat uutisoi 12.4.2019. Artikkelin mukaan Helsingin Sanomien haastattelemat eduskunnan virkamiehet katsoivat, että ministeriö pimitti maakunta- ja sote -uudistuksen ratkaisevilla hetkillä eduskunnalta olennaisia tietoja. Kertomatta jääneet tiedot olisivat artikkelin mukaan voineet johtaa lainmuutoksiin, jotka olisivat estäneet uudistuksen toteutumisen aikataulussa.

EDUSKUNNALTA SAADUT ASIAKIRJAT JA TIEDOT

Apulaisoikeuskansleri pyysi eduskunnan kansliaa toimittamaan asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat valtiovarainministeriön virkamiesten suullisia kuulemisia ja kirjallisia selvityksiä sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisiin 6.3. ja 7.3.2019 liittyen.

Eduskunnan kanslian toimittaman aineiston mukaan eduskunnan kansliaan on saapunut ilmeisesti epähuomioissa virkamiesten väliseen tiedonvaihtoon liittyvien sähköpostiviestien sisältöä.

Viestien sisältö oli seuraava:

”Puhuimme myös lomituksesta ja kotoutuksesta; niidenkään osuus ei tainnut olla mittava. Onko sinänsä erityistä syytä olla ottamatta niitä huomioon? Onko riski, että joku huomaa tuon puutteen ja vastineen uskottavuus kärsii? Perustuslakiongelmia ei kyllä asianmukaisesti tulkiten voi saada siitä, jos esim. selvästi alle 10 % rahoituksen kohdentumisesta perustuu muihin kuin suoraan sote-perusteisiin.”

”Kasvupalvelurahojen osuus (v.21) on n.471 milj €. Lomitus on vuoden 2020 tasossa (pitää vielä buketista tarkistaa v.21) n. 140 milj € (maatalousyrittäjät + hallintorahat) ja kotoutuskorvausten osuus n. 70 milj € (tämä on sote-perusteista jaettavaa rahaa). PeV ei ole kiinnittänyt kumpaankaan viimeksimainitusta huomiota (luulen, että harva tajuaa tuon 70 milj €; edes

*KAO:n laskijat eivät olleet miettineet sitä rahoituslain purkua PeVL perustuen tarkastellessaan). Jos kotoutuminen ja lomitukset mainitaan, on edelleen sellainen riski, että nämäkään eivät ole ainoat, meillä ei ole varmuuttakaan (vaikka tällä hetkellä ilmeisesti todennäköistä), että ehtisi-
kö liikennepuolen esityskään ulos. Voi olla myös muita pieniä purettavia ”häntiä” non-soten kapitaatio-osuudesta. PeV ja siten myös StV ovat nyt keskittyneet kahdentasoiseen tarkasteluun 1) yleensä maku2:n vaikutukset (nykyviranomaisia ei saa lopettaa, jos tehtävää ei siirretä maakunnille) ja 2) rahoituslain ja kasvupalvelulainsäädännön suhde. Itse olen niin sisällä rahoituslain sisällön koonnissa, että poimin heti noita erinäisiä haaroja, joita maku2:sta ja sen liitännäisestä voisi seurata, mutta ennakkoin, että todella harva niin tekee. En kuitenkaan uskalta taata, etteikö joku voisi sitä eduskunnassa keksiä.”*

Eduskunnan kanslia toteaa, että sähköpostissa ilmaistujen tietojen perusteella vaikuttaa ilmeiseltä, ettei eduskunnan tietojensaantioikeutta ole asianmukaisesti täytetty. Eduskunnan kanslian käsityksen mukaan on syytä kiinnittää huomiota siihen, että julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan ministeriön virkamiehet olisivat sisällyttäneet mainitun summan (210 miljoonaa euroa) ”prosenttisuuruutena”. Perustuslakivaliokunta on asian käsittelyn pohjan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa muodostaneessa lausunnossa PeVL 65/2018 vp edellyttänyt tehtäväkohtaisen rahoituksen selvittämistä (s. 70).

Kanslian mukaan perustuslakivaliokunta oli lausunnossaan PeVL 65/2018 vp lausunut muun muassa, että ”rahoituslain 3 §:n painokertoimien on mukailtava maakuntien lakisäätteisiä tehtäviä. Sääntely ei ole muutoin rahoitusperiaatteen mukainen. Jos maku2-esityksen mukaisia tehtäviä ei siirretä maakuntien vastuulle, ennen kaikkea rahoituslain 4 lukua mutta myös muita säännöksiä tulee olennaisesti muuttaa.” Näin ollen kaikki tiedot, jotka liittyvät siihen, kuinka maakuntien yksittäiset tehtävät ja niiden perusteella maakunnille maksettava rahoitus poikkesivat toisistaan, oli sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyn kannalta olennaista, jotta perustuslakivaliokunnan lausunnossa asetettujen vaatimusten täyttymistä voitaisiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa arvioida.

Valtiovarainministeriön taustamuistion mukaan kasvupalveluja vastaavien tehtävien nykyiset resurssit eivät siirtyisi maakunnille. Lisäksi todetaan, että maakuntien yleiskatteinen rahoitusosuus olisi noin 470 miljoonaa euroa aiemmin esitettyä pienempi. Muistiossa tehdään johtopäätös, jonka mukaan muutaman prosentin poikkeamasta rahoituksen määrätymisperusteiden vastaavuudessa huolimatta ja määrätymisperusteiden ilmentäessä sisällöllisesti koko maakuntalain 6 §:n mukaista tehtäväalaa, rahoituksen painokertoimien voidaan katsoa mukailevan maakuntien lakisäätteisiä tehtäviä, eikä valtiosääntöistä ongelmaa synny.

Kuultaessa sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokouksessa 6.3.2019 asiantuntijoita ministeriöiden vastineen täydennyksen johdosta valtiovarainministeriön asiantuntija toi suullisesti esiin taustamuistiossa edellä esitetyt näkemykset. Valiokunnan kokouksessa asiantuntijoille esitettiin kysymyksiä kasvupalvelujen lisäksi muiden mahdollisesti käsittelemättä jäävien esitysten, kuten maakuntien liikennetehtävien, kotoutumiskorvausten ja lomituspalvelujen rahoitusvaikutuksista. Asiantuntijoilta kysyttiin, onko mainittujen lisäksi muita maakunnilta pois jääviä tehtäviä, jotka pitäisi rahoituksessa ottaa huomioon. Valtiovarainministeriön asiantuntija totesi voivansa vielä tarkistaa kirjallisesti luvut ja niiden momentit, mutta kertoi käsityksensä, että edellä mainittu 470 miljoonaa kattaa myös kotoutumispalvelut ja että 55 miljoonaa euroa siirtyy toiselle momentille. Vastauksessa mainittiin myös lomituksen osuudeksi noin 130-140 miljoonaa ja liikennetehtävien osuudeksi noin 36 miljoonaa euroa.

Valiokunnan virkamiehet jäivät siihen käsitykseen, että näistä kysymyksistä annetaan valiokunnalle kirjallinen lisäselvitys. Asian käsittelyn kannalta merkitykselliset ministeriöiden esit-

telijöiden tiedot, jotka poikkeavat valiokunnalle aiemmin esitetystä, on välttämätöntä saada myös kirjallisena. Näistä kysymyksistä ei toimitettu kirjallista lisäselvitystä, eivätkä ministeriön edustajat myöskään valiokunnan kokouksessa 7.3.2019 suullisesti täydentäneet vastaustaan. Eduskunnan kanslian mielestä sähköpostiketju osoittaa, että ministeriön virkamiehillä oli hallussaan tietoa, jolla oli merkitystä asiassa ja joka näin ollen olisi tullut saattaa valiokunnan tietoon.

Eduskunnan tiedonsaantioikeus ja siihen kytkeytyvä tiedon luotettavuusvaatimus olisi edellyttänyt eduskunnan kanslian mukaan vähintäänkin laskelmien epävarmuuden nimenomaista toteamista. Myöhemmin tapahtuneeksi väitettyä suullista täsmennystä ei voida pitää riittävänä.

VALTIOVARAINMINISTERIÖN SELVITYS

Apulaisoikeuskansleri pyysi valtiovarainministeriöltä selvityksen ministeriön virkamiesten toiminnasta maakunta- ja sote-uudistuksen eduskuntakäsittelyssä. Selvityspyynnön mukaan selvityksessä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, mitä tietoja eduskunnalle on annettu, millaista harkintaa tietojen antamisessa on käytetty ja mihin harkinnan lopputulos on perustunut. Apulaisoikeuskansleri pyysi ministeriöltä selvityksen saamisen jälkeen vielä lisäselvityksen, johon sisältyy alivaltiosihteerin oma kuvaus tapahtumien kulusta ja hänen toiminnastaan asiassa. Lisäksi apulaisoikeuskansleri varasi ministeriölle tilaisuuden esittää näkemyksensä eduskunnan kanslian vastauksesta.

Valtiovarainministeriön 15.8.2019 antamassa selvityksessä todetaan, että perustuslakivaliokunta antoi maakunta- ja sote-uudistusta koskevan lausuntonsa (PeVL 65/2018 vp) perjantaina 22.2. illalla. Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö antoivat perustuslakivaliokunnan lausunnosta vastineen sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle tiistaina 26.2. Rahoitusta koskevasta osuudesta ministeriössä käydyissä keskusteluissa keskityttiin lähinnä maakuntien rahoituslakiehdotuksen 6 §:n mukaiseen rahoitusleikkuriasiaan ja ns. lisärahoituskynnyksen laukeamiseen. Tätä pidettiin vakavimpana asiana ja muut rahoitusta koskevat asiat jäivät vähäisemmälle tarkastelulle ja keskustelulle.

Vastineen valmistelussa oli katsottu, että kasvupalvelujen osalta oli kyse rahoituksen kohdentamisesta maakuntien kesken, eivätkä säännökset vaikuttaneet kunnilta maakunnille siirtyvään rahoitukseen. Miltään toimijalta ei lisäksi vietäisi sellaista rahoitusta, jota koskevaa tehtävää ei siirrettäisi. Perustuslakivaliokunnan lausuntoa tulkittiin ministeriössä siten, että valiokunta oli lausunnossaan katsonut kunnilta siirtyvän rahoituksen oikeasuhtaisuuden nimenomaiseksi ponneksi rahoitusperiaatteen toteutumisen vuoksi. Koska kunnilta siirtyvää rahoitusta oli lakiehdotuksen 31 §:n mukaan tarkoitus täsmäyttää siirtyvien kustannuksien mukaisesti vielä ennen uudistuksen voimaantuloa, eivätkä tehtävät siirtyneet pelkästään maakuntalakiehdotuksen 6 §:n mukaisen tehtävälalistauksen perusteella, valmistelussa katsottiin, ettei siirtymättömiä tehtäviä koskeva ongelma realisoituisi ponnien mukaisena myöskään kasvupalvelujen osalta. Maakuntien rahoituksen kohdentamisen osalta ongelmaa pidettiin suhteellisen vähäisenä, eikä sen katsottu muodostavan sääntämisen järjestysongelmaa.

Valiokuntakuulemisessa 26.2. käydyssä keskustelussa ja ministeriön edustajille esitetyissä kysymyksissä kasvupalveluja koskevat rahoitussäännökset kytkettiin virheellisesti siihen, miten kunnilta siirtyisi rahoitusta, vaikka kyse oli rahoituksen kohdentumisesta maakuntien kesken. Tätä yritettiin avata valiokunnalle, mutta kaiken kaikkiaan rahoitusta koskevat säännökset näyttivät hahmottuvan valiokunnassa monelta osin virheellisesti tai ainakin ne koettiin vaikeiksi. Vastinekäsittelyn perusteella valiokunta pyysi suullisesti ns. rautalankamuistion lakien kes-

kinäissuhteista. Valmistelijat tulkitsivat, että piti kirjoittaa kuulemisessa esitetty asia kirjallisesti ja vastata siihen kysymykseen, jonka edustajat olivat valiokunnassa esittäneet.

Rautalankamuistion toimittamisen määräaika ei aluksi asetettu, mutta seuraavana iltapäivänä sitä kiirehdyttiin ja se haluttiin valiokunnalle jo 28.2. Muistiossa vastattiin siihen, mitä valiokunnasta oli pyydetty, eikä ministeriössä tehty laajempaa laskelmaa eri purkuskenaarioista. Muistiota laadittaessa oli epäselvää, miten maakunnille tehtäviä siirtävät erilliset esitykset tulisivat etenemään ja minkä sisältöisinä. Näin ollen kaikkien mahdollisten tapahtumankulkujen ennakointi olisi ollut erittäin haastavaa. Tiedossa oli, että kasvupalvelujen kohdentamisongelma koski ainakin lomituspalveluja ja kotoutusta. Näidenkin osalta kohdentamisongelman katsottiin kuitenkin olevan maakuntien rahoituksen näkökulmasta erittäin vähäinen eikä sen katsottu vaarantavan rahoitusperiaatteen toteutumista myöskään maakunnan tehtävissä. Kohdentamisongelma ei liittynyt ponsiasiaksi nousseeseen kunnilta siirtyvään rahoitukseen.

Valtiovarainministeriön edustajat olivat maanantaina 4.3. kuulemassa perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan ja valiokuntaneuvosten puheenvuoroa, jossa he kävivät läpi laatimaansa valiokunnan tulkintamuistiota. Valiokunnan edustajien puheenvuoron perusteella yleinen käsitys oli, ettei lakipakettia saada hyväksytyä jäljellä olevassa ajassa, vaan uudistus väistämättä kaatuu. Lisäksi oli epäselvää, mitkä kaikki esitykset ehdittäisiin käsitellä vaalikauden aikana. Siten laskentaa ei voitu myöskään tehdä.

Valtiovarainministeriön edustajat olivat seuraavan kerran kuultavana sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa keskiviikkona 6.3. toimitetusta täydentävästä vastineesta. Tässä kuulemisessa budjettineuvos joutui vastaamaan myös rahoituslain ja kasvupalvelulain keskinäissuhteista ja muista siirtymättömistä määrärahoista, koska yksikön päällikkö oli sairastunut. Tässä kuulemisessa budjettineuvos esitti euromääräiset käsitykset kunkin siirtymättömän tehtävän osalta. Valiokuntakuulemisessa kaksi edustajaa kysyi asiasta, jolloin budjettineuvos selvensi asiaa kysymysten perusteella kahteen eri otteeseen. Valiokunnan puheenjohtaja totesi, että rahoituskokonaisuuteen palattaisiin vielä 7.3. Tuona päivänä valiokuntakuulemisessa olivat paikalla alivaltiosihteeri, budjettineuvos ja lainsäädäntöjohtaja, ja valiokunnassa kuultiin kolmea asiantuntijaa. Uudistuksien eri osien keskinäisiin riippuvuuksiin ei kuulemisessa palattu, ja uudistus kaatui 8.3. hallituksen eroilmoituksen johdosta. Ministeriöstä ei ehditty enää toimittaa kirjallisia muistioita.

Valtiovarainministeriö katsoo, ettei ministeriössä ole tehty missään vaiheessa linjausta tai toimitusta siinä tarkoituksessa, ettei eduskunnalle annettaisi tietoja uudistuksiin liittyvien eri esityksien raukeamisen tai niihin tehtyjen muutosten vaikutuksista maakuntien rahoitukseen. Eduskunnalle annettiin pyydettyinä ns. rautalankaversioina ne tiedot, joita sen tulkittiin nimenomaisesti pyytäneen.

Rautalankamuistiota annettaessa ei ollut ehditty selvittää eri lakiesityksien etenemisen ja mahdollisen raukeamisen tai esitykseen tehtyjen muutoksien kaikkia vaikutuksia maakuntien rahoitukseen. Selvittely jatkui ministeriössä vielä seuraavallakin viikolla. Eduskunnalle annettiin valtiovarainministeriön käsityksen mukaan oikeat tiedot suullisesti 6.3. pidetyssä valiokuntakuulemisessa, kun budjettineuvos kertoi keskinäisriippuvuutta koskevan kokonaisuuden ja vastasi myös edustajien nimenomaisten kysymysten perusteella useaan otteeseen ja yksityiskohtaisesti. Eduskunnalle annettiin 6.3. selvitetty tiedot myös muista lakiesityksistä, joilla olisi merkitystä maakunnan rahoitukseen. Valiokuntakuulemisessa 7.3. ei palattu enää rahoituskokonaisuuteen. Esityksien keskinäisriippuvuuksista ei annettu uutta kirjallista vastinetta, koska sitä ei pyydetty. Valmistelijoiden harkintaan vaikutti selvityksen mukaan olennaisesti se käsitys, että uudistus väistämättä kaatuisi.

Valtiovarainministeriön lisäselvitys

Valtiovarainministeriö katsoo 12.9.2019 antamassaan lisäselvityksessä, ettei eduskunnan kanslia kiinnitä huomiota siihen, mitä valiokunta pyysi suullisesti edellisellä viikolla eli mihin kysymykseen valtiovarainministeriön rautalankamuistio liittyi. Ministeriön näkemyksen mukaan eduskunnan kanslian antamat tiedot vahvistavat ministeriön virkamiesten kuvauksen siitä selvityksestä, jonka budjettineuvos antoi valiokunnan kokouksessa 6.3.2019. Valiokuntaneuvosten mukaan kuulemisessa jäi epäselväksi, sisältyikö lomituksen rahoitusosuus jo valiokunnalle aiemmin toimitettuun tietoon 470 miljoonan euron maakuntien rahoituksen vastaamattomuudesta. Ministeriö toteaa, että jo 28.2.2019 taustamuistiossa sanottu 470 miljoonaa euroa oli eritelty kasvupalvelujen rahoitusosuudeksi. Siten epäselvyyttä ei olisi pitänyt aiheutua. Ministeriö painottaa myös, että lainsäädäntöä ei olisi hyväksytty virheellisenä, koska ministeriö olisi toimittanut kirjallisen selvityksen, jos asian valmistelu olisi jatkunut. Ministeriö toteaa, että se on toimittanut tarvittavat tiedot valiokuntien eri käsittelyihin ja täyttänyt asianmukaisesti tiedonantovelvoitteensa eduskunnalle.

Budjettipäällikön selvitys

Budjettipäällikkö toteaa 20.6.2019 päivätyssä selvityksessään muun muassa, että julkisuuteen vuotaneessa viestissä hän oli kommentoinut budjettineuvoksen lähettämää muistioluonnosta ja palannut aiempaan suulliseen keskusteluun. Viestissä hän kertoo kysyneensä, miksi varsinaisesti mainintaa muista maakunnille siirtymättömistä tehtävistä ei olla ottamassa eduskuntaan menevään asiakirjaan ja oliko erityinen syy olla mainitsematta muistiossa näitä tehtäviä. Budjettipäällikön mukaan hänen viestinsä tarkoitus ymmärrettiinkin, ja hänen muistinsa mukaan muistiota, joka oli ehditty jo lähettää eduskuntaan, tarkistettiin vielä pienin pikakorjauksin viestittelyn seurauksena (täsmällinen luku poistettiin ja viitattiin pyöreämmin muutamiin prosentteihin).

Budjettineuvoksen selvitys

Budjettineuvoksen 17.7.2019 päivätyssä selvityksessä todetaan muun muassa, että valmisteltaessa vastinetta tuli hakea ratkaisut etupäässä sääätämisyjärjestyskysymyksiä esiin nostettuihin asioihin. Maakuntien rahoituksen kannalta ainoa sääätämisyjärjestyskysymys liittyi rahoituksen riittävyyden turvaamiseen kaikissa tilanteissa (lakiehdotuksen 6 §). Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan vastinekäsittelyssä 26.2. kaksi kansanedustajaa pyysi rautalankaversiota uudistukseen liittyvien eri lakien keskinäisyyksistä ja maakuntien rahoituksen ja kasvupalvelujen keskinäisyyksistä. Version kannalta keskeistä oli esittää, kenelle kasvupalvelutehtävien hoitaminen jäisi tai siirtyisi ja miten ja kenelle näihin varatut resurssit kohdentuisivat. Tämä muistio toimitettiin valiokunnalle 28.2.

Muistion kolmannessa kohdassa todettiin rahoituksen siirtyminen maakunnille sen mukaisena kuin niille siirtyisi myös tehtävät. Siten Helsingin Sanomien jutuissa viitattua väitettä, että 210 miljoonan euron rahoitusongelma olisi jätetty huomioimatta, ei olisi päässyt tapahtumaan eikä tällaista ollut ajateltukaan tapahtuvan (sähköpostikeskustelu perustui eri kysymykseen). Maakunnat eivät olisi saaneet ns. ylimääräistä rahaa sellaisiin tehtäviin, joiden hoito ei olisi niille siirtynyt ja toisaalta nykyisten vastuuviranomaisten resurssit olisivat tulleet turvatuiksi.

Budjettineuvos toteaa, että ongelmatiikan sisältö ei aukene pelkästään lainattujen sähköpostiviestien otteista tai koko viesteistäkään, vaan perustuslakivaliokunnan lausunnon sisältämistä

seikoista ja niiden tulkinnasta käytiin tarkempaa pohdintaa niin suullisesti kuin sähköpostilla-kin 26.-28.2. välisenä aikana. Sähköpostiviestissä ei ollut tarkoituksena ilmaista, että lähtökoh- tana olisi jonkin asian pimittäminen eduskunnalta. Budjettineuvos on yksityiskohtaisesti kerto- nut selvityksessään siitä, mitä viesti on koskenut ja miten viestissä tarkoitettua asiaa on minis- teriössä valmisteltu.

Se, miltä osin keskustelussa olleeseen vastausluonnokseen kohdistui perustuslaillisuuden arvi- ointiin liittyvä seikka, oli vastaukseen sisältynyt rahoituksen määräytymisperusteiden poik- keaman taso suhteessa siirtyviin tehtäviin. Muistioon oli kirjoitettu, ettei 2,95 %:n poikkeamaa pidetty ongelmallisena / noin 97 %:n vastaavuutta pidettiin riittävänä ja käytännössä poik- keaman tiedettiin muodostuvan jossain määrin isommaksi. Tämän vuoksi sähköpostikeskuste- lun edetessä kyseistä muotoilua tarkistettiin. Kysymys ei ollut siitä, että maakunnille kohden- nettaisiin liikaa tai liian vähän rahaa vaan siitä, missä määrin maakuntien rahoituksen määräy- tymisperusteet poikkeaisivat siirtyvistä tehtävistä ja miten tämä vaikuttaisi maakuntien väliseen rahoituksen jakautumiseen. Tarkkaa prosenttiosuutta ei pystytty tarkentamaan, mutta sen arvi- oitiin jäävän alle viiden prosentin. Kaikkien siirtymättömien tehtävien listaaminen ja tarkkojen euromäärien ja niiden prosentuaalisen vaikutuksen määräytymisperusteisiin esittäminen lopul- lisesti ei ollut vielä mahdollista. Käytännössä siirtymättömien tehtävien kokonaisuus olisi ai- heuttanut 3,8 %:n poikkeaman rahoituksen määräytymisperusteiden hyväksyttävyydessä aiemmin todetun noin 2,95 %:n sijaan ja euromääräisesti rahoitus olisi kohdentunut oikein ny- kisten ja tulevien toimijoiden välillä.

Muistion valmistelleet henkilöt päätyivät budjettineuvoksen käsityksen mukaan siihen, että muistiossa pitäisi vastata vain suoraan esitettyyn kysymykseen ja pyynnön mukaan hyvin yk- sinkertaisesti (rautalankaversio). Muistio oli aiheellista kirjoittaa siten selkeästi, ettei se olisi aiheuttanut tarpeetonta väärinymmärrystä ja keskustelun siirtymistä sivuraiteille, minkä voi budjettineuvoksen mukaan katsoa olleen riskinä hankalasti ymmärrettävissä olevassa rahoituk- sen kokonaisuudessa. Keskeisenä ohjaavana tekijänä oli se, että oli tarkoitus toimittaa valio- kunnalle varmasti kestävää tietoa. Muistiossa ei katsottu olevan puutteita, eikä niistä ollut säh- köpostikeskustelussakaan kyse.

Budjettineuvos toteaa vastanneensa 6.3. valiokunnan istunnossa kysymyksiin muun muassa siirtyvistä tehtävistä ja niiden määrärahaosuuksista. Hän kertoo todenneensa myös tarvittaessa toimittavansa tiedot myöhemmin kirjallisesti. Tämän osalta kukaan ei esittänyt yksilöityjä pyyntöjä. Puheenjohtaja totesi kuulemisen lopussa, että asiaan palataan tarkemmin seuraavan päivän käsittelyssä. Seuraavana päivän asiaan ei kuitenkaan kysymyksin enää palattu, eikä mi- nisteriön edustajilla ollut puheenvuoroa.

Yksikön päällikön selvitys

Yksikön päällikkö toteaa 15.8.2019 saapuneessa selvityksessään, että keskusteluun osallisten virkamiesten nimenomaisena tarkoituksena oli saada eduskunnalle oikeat ja riittävät tiedot pyydetystä asiasta ja myös siihen liittyvästä oikeudellisesta arvioinnista annetun valmisteluai- kataulun puitteissa, ja keskittyen valiokunnan käsiteltävänä olevaan, tuossa käsittelytilanteessa merkitykselliseen kokonaisuuteen.

Alivaltiosihteerin selvitys

Alivaltiosihteerin 12.9.2019 päivätyssä selvityksessä todetaan, että asiaa arvioitaessa on hyvä muistaa, että kuulemisversio on kuulemisen tueksi etukäteen annettava yksittäistä asiaa koske- va selvitys, ja tässä tilanteessa valiokunta oli nimenomaisesti pyytänyt ”rautalankaversiota”.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Selvityksen mukaan sote-projektilla oli projektinjohtaja ja ohjausryhmä. Alivaltiosihteeri toteaa, että projektinjohtajan tehtävässään hän ei toiminut projektin ohjausryhmän jäsenten esimiehenä, vaan vastuu oli koordinaativastuuta. Esimiesaseman puuttuessa hän ei voinut viime kädessä vaikuttaa yksittäisten valmistelevien virkamiesten työhön, vaan he hakivat tarvittavat hyväksynyt toimilleen ja laatimilleen asiakirjoille oman ministeriönsä tai osastonsa linjaorganisaation mukaisesti. Mikäli hänen tietoonsa olisi missään vaiheessa tullut mitään puutteita tai epäselvyyksiä valmistelussa tai tiedonannossa, hän olisi selvityksensä mukaan pyrkinyt niihin puuttumaan.

Alivaltiosihteeri toteaa myös, että vaikka kotoutus- ja lomituspalvelut ovat olleet tässä asiassa voimakkaasti esillä, ne ovat erittäin pieni erä vuosia käsitellyssä kokonaisuudessa. Näiden rahoituserien vaikutus kokonaisuuteen on vähäinen. Nämä erät ovat olleet jo aikaisemmin esillä, eikä niiden erotteleminen omiksi erikseen rautalankamuistiossa ole ollut tarkoituksenmukaista. Suullisessa kuulemisessa niitä on kuitenkin käsitelty tarkemmin. Mitkään euromäärät eivät myöskään ole olleet relevantteja keskusteluissa, sillä oli selvää, että erien euromääräiset vaikutukset täsmentyisivät vasta 2020 budjetin myötä. Oleellista oli se, ettei näiden ”non-sote” erien vaikutus kokonaisuudessa ollut merkittävä eli se oli joka tapauksessa muistion mukaisen noin kolmen prosentin suuruusluokassa, eikä lähelläkään kriittiseksi arvioitua 10 %:n tasoa.

Lisätietoa eduskunnalle olisi budjettineuvoksenkin selvityksen mukaan toimitettu, jos valmistelu olisi jatkunut. Budjettineuvos katsoi, että olisi vielä ollut jälkikäteen tarpeellista varmistaa, että valiokunta varmasti ymmärsi, että kyse ei ollut rahojen siirtymisestä kunnista maakuntiin, vaan rahojen jakautumisesta maakuntien välillä. Lisäksi budjettineuvos piti tarpeellisena korostaa valiokunnalle sitä, milloin tarkat euromäärät voidaan antaa.

RATKAISU

Oikeusohjeita

Perustuslain 47 §:n 1 momentin mukaan eduskunnalla on oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot. Asianomaisen ministerin tulee huolehtia siitä, että valiokunta tai muu eduskunnan toimielin saa viipymättä tarvitsemansa viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tiedot. Pykälän 2 momentin mukaan valiokunnalla on oikeus saada valtioneuvostolta tai asianomaiselta ministeriöltä selvitys toimialaansa kuuluvasta asiasta.

Perustuslakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 1/1998) todetaan eduskunnan tietojensaantioikeudesta, että laajalla tietojensaantioikeudella on huomattava merkitys erityisesti eduskunnan valtioneuvostoon kohdistaman parlamentaarisen valvonnan kannalta. Säännös sisältää yhtäältä valtioneuvoston velvollisuuden oma-aloitteisesti toimittaa eduskunnan tarvitsemat tiedot ja toisaalta velvollisuuden toimittaa eduskunnan pyytämät tiedot.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) (julkisuuslaki) 3 §:n mukaan kyseisessä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan. Julkisuuslain 19 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on pyydettyessä annettava suullisesti tai muulla sopivalla tavalla tietoja muun muassa lainsäädännön uudistamista koskevan työn käsittelyvaiheesta, esillä olevista vaihtoehdoista ja niiden vaikutusten arvioinneista

sekä asiaan liittyvistä yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksista. Viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa säädetään julkisuuslain 20 §:ssä.

Mikael Hidén on kirjoittanut eduskunnan tiedonsaantioikeudesta teoksessa *Juridiikkaa ja muotoja eduskuntatyössä* (eduskunnan kanslian julkaisu 6/2019, s. 262-). Hidén toteaa, että parlamentaarisen järjestelmän toimintaan kuuluu välttämättömänä elementtinä tiedonkulku ja keskusteluyhteys eduskunnan ja hallituksen välillä. Hallituksen on tiedotettava eduskunnalle kaikista hallituksen toimintaa koskevista asioista. Kaikkien eduskunnan tiedonsaantia koskevien järjestelyjen ja käytäntöjen taustana on parlamentaarisen järjestelmän toimintaan väistämättä kuuluva vaatimus siitä, että eduskunta saa päätöksentekoonsa kaiken tarvittavan tiedon. Vaatimuksessa keskeistä on, että tiedon tulee olla luotettavaa. Eduskunnan toiminnoissa on voitava luottaa siihen, että hallituksen taholta toimitettu tieto pitää paikkansa. Hallitus ja sen jäsenet ovat periaatteessa parlamentaarisessa vastuussa hallituksen piiristä eduskunnalle toimitetun tiedon oikeellisuudesta.

Hidén toteaa edellä mainitussa teoksessaan (s. 266) myös, että kun PL 47 §:n 1 momentissa tarkoitettun tietojensaantioikeuden kohteena ovat ”viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tiedot”, on painotus säännöksen 2 momentissa toinen: valiokunnalla on sen mukaan oikeus saada toimialaansa kuuluvasta asiasta valtioneuvostolta tai asianomaiselta ministeriöltä ”selvitys”, siis yleensä jotakin eduskunnan tai valiokunnan käsittelyn tarpeita varten erikseen laadittua.

Valiokuntaoppaassa 2019 (eduskunnan kanslian julkaisu 4/2019, s. 92-93) todetaan, että eduskunnan tiedonsaantioikeutta koskeva perustuslain säännös sisältää yhtäältä valtioneuvoston velvollisuuden oma-aloitteisesti toimittaa eduskunnan tarvitsemat tiedot ja toisaalta velvollisuuden toimittaa eduskunnan pyytämät tiedot (HE 1/1998 vp, s. 97/II). Valiokuntaoppaassa ei ole tarkemmin käsitelty esimerkiksi kantelukirjoituksessa tarkoitettua kaltaista tapausta.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksessa (16/2012: Eduskunnan tiedonsaanti Euroopan rahoitusvakausjärjestelyistä, s. 26) todetaan muun muassa, että eduskunnalle annettavien tietojen luotettavuus sisältää myös kattavuuden eli tietojen on kuvattava tarkasteltavaa asiaa ja ilmiötä riittävän laajasti ja käsittää sen eri ulottuvuudet. Oikeellisuus sisältää sen, että selvitys vastaa todellisuutta ja esimerkiksi ehdotuksen perustelut kuvaavat säädöksen sisältöä ja tulkintoja oikein. Laskelmien oikeellisuus tarkoittaa niiden virheettömyyttä. Laajemmin luotettavuus tarkoittaa myös epävarmuuksien mahdollisimman selkeää esille tuontia. Luotettavuudessa kokonaisuudessaan on kysymys siitä, että käsiteltävästä asiasta ja siihen vaikuttavasta asiakokonaisuudesta saa oikean kokonaiskuvan. Lisäksi tiedoille voidaan perustuslain ja perustuslaista johtuvien kansanvallan periaatteiden näkökulmasta asettaa avoimuuden ja ymmärrettävyyden ja selkeyden vaatimukset.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on arvioinut ministerin eduskunnassa antamia lausuntoja ratkaisuihinsa OKV/439/1/2016 ja OKV/639/1/2016. Ratkaisuihinsa on todettu muun muassa, että ministerin eduskunnassa tapahtuvan toiminnan sekä erityisesti eduskunnalle antamien tietojen riittävyden ja oikeellisuuden ensisijainen arvioija on eduskunta itse. Oikeuskansleri on muun muassa ratkaisuihinsa OKV/1662/1/2015 todennut, että nopeatahtisessa eduskuntakeskustelussa lausumien epätarkkuus on sinänsä ymmärrettävää.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Arviointi

Taustatietojen tiivistys

Kantelussa tarkoitettu julkisuuteen päätyneet viestikeskustelu liittyi valiokunnalle jo aiemmin annettua vastinetta täydentäneen yksinkertaistetun version eli niin sanotun rautalankamuistion laadintaan ja ennen kaikkea siinä esitettävien tietojen rajauksiin. Valiokunta oli vaikeasti hahmotettavassa asiassa pyytännyt seikkaperäisen vastineen jälkeen siitä yksinkertaistettua muistiota. Viestikeskustelu on ymmärrettävissä valmistelijoiden keskenään käymäksi keskusteluksi muistion rajauksista.

Valiokuntakäsittelyssä 6.3. oli kyse tämän rautalankamuistion esittelyssä valiokunnassa suullisesti esitetyistä tarkentavista tiedoista ja siitä, pitikö näitä vielä täydentää kirjallisesti vai ei, ja olisiko valmistelijoiden pitänyt tehdä se oma-aloitteisesti. Tämä liittyi ennen kaikkea maakunnille siirtymättömiin tehtäviin ja niiden rahoitukseen sekä tehtävien ja rahoituksen jakautumiseen maakuntien välillä. Kysymys oli maakuntien rahoituslain 3 §:n sääntelystä, joka liittyi siihen, miten rahoituslain perusteella jaetaan maakuntien tehtäviä koskeva rahoitus perustettavien maakuntien kesken.

Uudistuksen ulkopuolelle jääviin tehtäviin liittyvien menojen yhteenlasketun määrän arvioitiin aluksi olleen 2,95 prosenttia alun perin suunnitellun uudistuksen summasta. Näitä tehtäviä olivat muun muassa maatalouslomitus ja maahanmuuttajien kotouttaminen. Niitä pienemmätkin uudistuksen ulkopuolelle jäivät tehtävät ja niiden menot tarkentuivat 6.3. mennessä, jolloin luku 2,95 prosenttia täsmeytyi 3,8 prosenttiin.

Oikeudellinen tarkastelu

Eduskunta päättää asioista täysistunnossa, jossa käsittelyn pohjana on erikoisvaliokunnan laatima mietintö. Perustuslain 2 §:n 1 momentin mukaan valtiolta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Eduskunnan asemasta lainsäädäntövaltaa ja valtionaloudellista valtaa käyttävänä valtioelimenä johtuu, että eduskunnan on saatava luotettavat ja kattavat tiedot päätöksentekonsa perustaksi.

Valtioneuvoston ja ministeriöiden tehtävänä puolestaan on tuottaa eduskunnalle sen tarvitsemat tiedot. Tietojen luotettavuudella voidaan tarkoittaa tietojen sisällöllistä johdonmukaisuutta, virheettömyyttä eli sisällöllistä oikeellisuutta sekä sitä, että tiedot ovat merkityksellisiä käsiteltävän asian kannalta ja niiden perusteella käsiteltävästä asiasta ja siihen vaikuttavasta asiakokonaisuudesta saa oikean kokonaiskuvan.

Perustuslakivaliokunta totesi 22.2.2019 antamassaan lausunnossa (PeVL 65/2018 vp s. 70), että

”rahoituslain 3 §:n mukaan maakunnille myönnetään valtion rahoitusta maakunnan asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon ikäryhmäkohtaisten tekijöiden ja palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden sekä kasvupalvelua kuvaavien tekijöiden, maatalousyritysten määrän, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden ja saaristoisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella siten kuin jäljempänä tarkemmin säädetään. Sääntely kattaa myös maku2-esitykseen ja kasvupalveluihin sisältyvien tehtävien rahoituksen.

Tämä merkitsee valiokunnan käsityksen mukaan sitä, että rahoituslain sääntelyn perusteella jaetaan maakuntien tehtäviä koskeva rahoitus perustettavien maakuntien kesken. Valiokunnan mielestä rahoituslain 3 §:n painokertoimien on mukailtava maakuntien lakisääteisiä tehtäviä. Sääntely ei ole muutoin rahoitusperiaatteen mukainen. Jos maku-esityksen mukaisia tehtäviä ei siirretä maakuntien vastuulle, ennen kaikkea rahoituslain 4 lukua mutta myös muita säännöksiä tulee olennaisesti muuttaa.”

Perustuslakivaliokunta totesi samassa lausunnossaan (s. 28-30) rahoituslain 6 §:n 3 momentista, että

”momentti ei ole perusoikeuksien turvaamiseksi aivan riittävä. Rahoituksen korottamista koskevan sääntelyn tulee lausunnon mukaan turvata riittävien sosiaali- ja terveystalouden rahoitus perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan sääntelyn ongelmallisuus voidaan korjata esimerkiksi poistamalla 6 §:n 3 momentissa mainitut raja-arvot ("40 % koko maan asukasmäärästä" ja "useammassa kuin seitsemässä maakunnassa") tai väljentämällä niitä. Tällainen muutos on edellytyksenä sille, että laki maakuntien rahoituksesta voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisympäristössä.”

Perustuslakivaliokunta totesi lausuntonsa lopuksi, että maakuntien rahoituslakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisympäristössä, jos valiokunnan sen 6 §:n 3 momentista tekemä rahoituksen tason korottamisen edellytyksiä koskeva valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon. Valiokunta ei todennut kantelussa kyseessä olevan rahoituslain 3 §:n säännöksen osalta vastaavanlaista korjattavaa seikkaa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö antoivat lausunnosta vastineen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 26.2. Vastineessa keskityttiin maakuntien rahoituslakiehdotuksen 6 §:n mukaiseen asiaan, jota pidettiin vakavimpana. Vastinekäsitteilyssä sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi suullisesti rautalankamuistiota lakien keskinäisuhteista. Muistio toimitettiin 28.2., ja siinä vastattiin siihen, mitä valiokunta oli pyytänyt.

Valiokunnan käsittelyssä 6.3. valtiovarainministeriön edustaja vastasi tarkentaviin kysymyksiin suullisesti. Apulaisoikeuskanslerille toimitetun selvityksen mukaan ministeriön edustajalta ei pyydetty asiassa kirjallista selvitystä. Valiokunnan puheenjohtaja totesi, että rahoituskokonaisuuteen palattaisiin vielä seuraavana päivänä 7.3. Tällöin valiokuntakuulemisessa valiokunnan jäsenet eivät esittäneet kysymyksiä ministeriön edustajille, eikä uudistuksen eri osien keskinäisiin riippuvuuksiin palattu. Uudistus kaatui 8.3.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Eduskunnan kanslian toimittamien asiakirjojen ja tietojen mukaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan virkamiehet jäivät siihen käsitykseen, että valiokuntakuulemisessa 6.3. valmistelijoiden suullisesti esittämistä vastauksista annetaan valiokunnalle vielä kirjallinen lisäselvitys. Valiokuntaneuvokset toteavat, että asian käsittelyn kannalta merkitykselliset ministeriöiden esittelijöiden tiedot, jotka poikkeavat valiokunnalle aiemmin esitetystä, on välttämätöntä saada myös kirjallisena.

Virkamiehen velvollisuuden toimittaa valiokunnalle kirjallisia lisätietoja asiantuntijakuulemisen jälkeen voidaan katsoa jossain määrin olevan tilannekohtainen. Ministeriöiden käyttöön laaditun lainvalmistelun prosessioppaan (vaihe 6.6) mukaan valiokunnan pyynnöstä lisäselvityksiä ja -tietoja toimitetaan koko käsittelyn ajan.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Virkamiehellä voidaan katsoa olevan velvollisuus omasta aloitteestaan toimittaa lisäselvitystä ainakin silloin, jos hän ei pysty antamaan vastausta hänelle esitettyyn kysymykseen. Se, missä muissa tapauksissa velvollisuus tähän olisi, riippuneen ainakin osittain selvitetävän asian merkityksestä asian käsittelyn kokonaisuudessa. Jos virkamies tietää, että hänen edustamaansa tahoa ei asian käsittelyssä enää uudelleen kuulla, velvollisuuden lisäselvityksen toimittamiseen voidaan katsoa täyttyvän alemmalla kynnyksellä kuin silloin, jos valiokunta ilmoittaa jatkavansa vielä saman asian käsittelyä ja saman tahon kuulemista.

Jos ministeriön edustaja esittää valiokunnan kuulemisessa jotain valiokunnalle annetusta kirjallisesta selvityksestä tai vastineesta poikkeavaa tai uutta tietoa, se olisi eduskunnan laaja tiedonsaantioikeus huomioiden asianmukaista tarjoutua oma-aloitteisesti toimittamaan myös kirjallisena. Myös esitettyjen tietojen mahdolliset epävarmuudet on tuotava eduskunnan tietoon selkeästi.

Tässä tapauksessa valiokunnalle oli jo 26.2. toimitettu kirjallinen vastine, jonka valiokuntakuulemisen aikana ministeriön edustajia pyydettiin vielä erikseen toimittamaan kirjallinen ”rautalankamuistio”. Tämä rautalankamuistio eli valiokunnan kirjallisesti pyytämä lisäselvitys asiassa toimitettiin 28.2. ja esiteltiin kuulemisessa 6.3. myös suullisesti. Kuulemisessa ministeriön edustaja vastasi kansanedustajien tarkentaviin lisäkysymyksiin kyseisestä muistiosta. Muistiossa kuvatuista seikoista annettiin valtiovarainministeriön selvityksestä ilmenevän arvion mukaan oikeat tiedot valiokunnan kuulemisessa 6.3.2019. Kuulemisessa kerrottu asia ei ministeriön edustajien käsityksen mukaan poikennut jo kirjallisesti esitetystä, eikä siitä ministeriön edustajan mukaan enää kuulemisessa erikseen pyydetty toimittamaan kirjallista selvitystä.

Ministeriön edustajan käsitystä siitä, ettei varsinaisen vastineen ja jo valiokunnan pyynnöstä laaditun kirjallisen muistion lisäksi uutta kirjallista aineistoa enää tarvitse toimittaa, voidaan tässä tapauksessa pitää ymmärrettävänä, vaikka hänen käsityksensä onkin jälkikäteen asiaa selvitettyä poikennut valiokunnan virkamiesten käsityksestä. Vaikeasti hahmotettavassa asiassa on enemmän tilaa tulkintaeriävyyksille. Rahoitusasiaan oli myös tarkoitus palata valiokunnan seuraavan päivän kokouksessa. Selvitetävän asian merkityksen hahmottamiseen on saattanut asiassa vaikuttaa myös se, että ministeriön edustaja oli yllättäen joutunut kuulemisessa sijaistamaan asiasta varsinaisesti vastaavaa virkamiestä.

Asian arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös se, että muistiossa ja valiokunnassa keskustelun aiheena olleessa asiassa kyse ei ollut sääätämisyjärjestykseen vaikuttavasta tiedosta, vaan kokonaisuuden kannalta melko vähäisistä tarkistuksista. Ministeriön selvityksestä ilmenee myös, että budjettineuvos oli maaliskuun alkupuolella jatkuvasti tehnyt tarkentuvia laskelmia siirtymättömistä tehtävistä, eivätkä nämä laskelmat olleet vielä 6.3. ja 7.3. valmiita. Ne olisi selvityksen mukaan toimitettu eduskunnalle, jos asian käsittely olisi jatkunut.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan kantelussa tarkoitettujen sähköpostiviestien tarkoituksena ei ole ollut salata eduskunnalta asian ratkaisemisessa tarpeellista tietoa. Viestit koskivat sitä, mikä tieto on tarkoituksenmukaista ottaa valiokunnan pyytämään niin sanottuun rautalankamuistioon, jotta muistion asiasisältö pysyy selkeänä ja mahdollisimman ymmärrettävänä, mutta kuitenkin riittävänä vaikeassa asiakokonaisuudessa.

Valtiovarainministeriön antamasta selvityksestä ilmenee lisäksi, että ministeriön käsityksenä oli 4.3. alkaen, ettei lakipakettia saada hyväksytyä jäljellä olevassa ajassa, vaan uudistus väistämättä kaatuu. Ministeriö toteaa, että ”valmistelijoiden harkintaan esityksen käsittelyn viimeisinä päivinä vaikutti olennaisesti käsitys uudistuksen kaatumisesta”. Selvityksestä voi päätellä,

että ministeriö pitää esityksen eduskuntakäsittelyn mahdollista loppumista yhtenä hyväksyttävänä perusteena sille, millä tavoin esityksen valmistelijat ovat asian viimeisinä päivinä toimineet ja mahdollisesti tuottaneet materiaalia eduskunnalle. Totean käsityksenäni, että sen ennakointi, miten lakiehdotuksen käsittely etenee eduskunnassa, ei saa vaikuttaa eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteuttamiseen eli siihen perusteellisuuteen, huolellisuuteen ja riipeyteen, jonka mukaisesti eduskunnalle toimitetaan sen kulloinkin tarvitsemat tiedot. Tämä koskee myös sellaista tietoa, jota eduskunta ei osaa kysyä, mutta joka valmistelijoiden mukaan on osa käsiteltävän asian luotettavaa kokonais kuvaa.

Asiassa saadun ja edellä kerrotun yksityiskohtaisen tapahtumienkulkua ja ministeriössä tapahtunutta asian valmistelua koskevan selvityksen perusteella katson, että valtiovarainministeriön virkamiehet eivät ole menettäneet tietojen ja selvitysten toimittamisessa eduskunnalle lain tai virkavelvollisuuksiensa vastaisesti. En voi kuitenkaan hyväksyä sitä ministeriön käsitystä, että hallituksen esityksen valmistelijat voisivat ennakoida asioiden käsittelyn etenemistä eduskunnassa ja mukauttaa toimiansa tämän käsityksensä mukaisesti. Tässä kyseisessä tapauksessa saadusta selvityksestä ei kuitenkaan ole ilmennyt, että esityksen valmistelijat olisivat tämän vuoksi jättäneet eduskunnalle kertomatta asian käsittelyn kannalta merkityksellisiä tietoja, jotka olisivat poikenneet valiokunnalle aiemmin esitetyistä tiedoista, taikka muutoin olleet olennaisia.

Kiinnitän valtiovarainministeriön huomiota tähän näkemykseeni eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteuttamisesta.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama